

Лучанинов І.В.

*здобувач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізький національний університет*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Вступ. Українська держава зробила свій остаточний геополітичний вибір, тому інтеграція України в Європейський Союз є одним з основних завдань всіх органів публічної адміністрації. За останні роки була створена фундаментальна правова основа для євроінтеграційних процесів, проведені чисельні реформи з метою наближення національного законодавства та юридичної практики до права ЄС, результатом чого стало надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу. Глави держав та урядів Європейського Союзу 23 червня 2022 року ухвалили відповідне рішення.

Проте, для успішного проходження шляху від статусу країни-кандидата до повноправного членства в ЄС перед суб'єктами владних повноважень, які здійснюють публічне адміністрування у сфері євроінтеграції, поставлено ряд завдань, від виконання яких залежить європейське майбутнє України в цілому та швидкість євроінтеграційних процесів зокрема.

Після виконання всіх необхідних для повної імплементації Угоди про асоціацію України з Євросоюзом регламентів і директив до кінця 2022 року Україна вимагатиме від Єврокомісії оцінки прогресу і визначення часових рамок та дорожньої карти для початку перемовин щодо членства в ЄС. Фактично, для того, щоб повністю виконати Угоду про асоціацію, Україні треба ще імплементувати 107 регламентів і директив Європейського Союзу, які є стандартами ЄС.

Наразі між Україною та ЄС запроваджено митний безвіз, а у 2023 році заплановано підписання угоди про промисловий безвіз для

нехарчової продукції. В той же час, Кабінет Міністрів України повинен розробити відповідну дорожню карту для виконання вимог вступу до ЄС.

Таким чином, дослідження сучасного стану та перспектив удосконалення адміністративно-правового механізму євроінтеграції є актуальним напрямом наукового пошуку та має практичне значення в контексті необхідності формулювання пропозицій щодо удосконалення чинного національного законодавства у сфері євроінтеграції.

Питанням адміністративно-правового забезпечення євроінтеграції науковці останнім часом приділяють значну увагу, теми дисертаційних досліджень, наукових публікацій часто закінчуються словами – «в умовах євроінтеграційних процесів» або «в контексті євроінтеграції». В таких роботах різним аспектам євроінтеграції приділяється один із підрозділів роботи. Із останніх наукових праць, присвячених безпосередньо адаптації національного законодавства до права ЄС, правовим засадам євроінтеграції, слід виділити роботи М. Федунь «Адаптація законодавства України до стандартів Європейського Союзу у сфері поводження з відходами» [1], О.Б. Черномаз «Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» [2], Г.В. Савенко «Адміністративно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України» [3], Б.Б. Мельниченко «Публічне управління в Україні в умовах євроінтеграції: адміністративно-правовий вимір» [4], О.М. Дорогіх «Правові засади європейської інтеграції України» [5].

Також слід звернути увагу на роботи, присвячені безпосередньо праву Європейського Союзу [6, 7].

Попри зростання інтересу науковців до теми євроінтеграції, питанням сучасного стану та напрямам удосконалення адміністративно-правового механізму євроінтеграції приділена недостатня увага, що актуалізує проведення даного дослідження.

Постановка завдання. Метою публікації є дослідження сучасного стану та перспектив удосконалення адміністративно-правового механізму євроінтеграції.

Методологія публікації включає групу загальнофілософських, загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження, серед яких більшою мірою застосовуються закони та прийоми діалектики, прийоми логічного методу, системний та структурно-функціональний методи, методологія порівняльного правознавства, а також метод юридичного моделювання.

Результати дослідження. Євроінтеграція є одним із найбільш вживаних термінів як в сучасній юридичній науці, так і в практичній діяльності органів публічної адміністрації, адже незворотність європейського та євроатлантичного курсу України закріплена на рівні Конституції України.

На офіційних веб-сайтах органів публічної адміністрації зазначається, що «європейська інтеграція – це зближення України з Європейським Союзом як на рівні законів, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві, її метою є вступ України до ЄС. Євроінтеграція спрямована на дуже практичні речі, які ведуть до покращення життя українців: безвізовий режим з Європейським Союзом; сучасні Центри надання адміністративних послуг; державні сервіси, які можна отримати без черг онлайн через додаток Дія; дороги, які будуються у відповідності до стандартів ЄС – це перші результати євроінтеграції, здійснені за підтримки Євросоюзу» [8].

Крім того, стверджується, що «Євросоюз є головним торговельним партнером України.

Завдяки євроінтеграції українські виробники отримали спрощений доступ на ринок Євросоюзу – один із найбільших ринків світу. Україна вже стала одним із лідерів експорту сільськогосподарської продукції до ЄС. Лише у 2019 році від торгівлі з ЄС Україна отримала понад 20 млрд євро. Це означає створення нових робочих місць та підвищення зарплат завдяки експорту нашої продукції до країн ЄС з високою купівельною спроможністю. 6 базових цінностей Європейського Союзу – Повага до людської гідності, Свобода, Демократія, Рівність, Верховенство права, Повага до прав людини. Саме європейський світогляд – 6 базових цінностей – є основою добробуту Європейського Союзу. Євроінтеграція України є зміною світоглядних принципів на всіх рівнях життя і рухом до європейського добробуту» [8].

23 червня 2022 року країни члени Європейського Союзу проголосували за надання Україні статусу країни-кандидата на вступ до Європейського Союзу. Проте, надання статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу це тільки перший крок. На шляху до вступу Україні необхідно провести низку реформ та повністю адаптувати українське законодавство до права ЄС, привести його у відповідність до європейських критеріїв. Європейським Союзом було висунуто ряд вимог, які необхідно виконати на шляху до європейської інтеграції. Наразі перед Україною поставили ряд «завдань», які необхідно виконати, а саме: посилення боротьби з корупцією; проведення реформи Конституційного Суду України; продовження судової реформи в Україні; прийняття та реалізація антиолігархічного закону; здійснення боротьби з відмиванням коштів; прийняття «Закону про медіа» (приведення медіа-законодавства у відповідність до європейського); зміна законодавства про національні меншини. Виконання зазначених Європейським Союзом кроків передбачає внесення відповідних змін у законодавство України та налагодження механізмів виконання даного законодавства [9].

Отже, виконання вищезазначених завдань здійснюється за допомогою законотворчості та системи адміністративно-правових засобів регулювання суспільних відносин, які складають адміністративно-правовий механізм євроінтеграції. Даний механізм, в свою чергу, є складовою механізму адміністративно-правового регулювання.

Так, на думку С.Г. Стеценка, механізм адміністративно-правового регулювання – це сукупність правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання суспільних відносин у сфері адміністративного права [10, с. 32].

Правові засоби є універсальною категорією. Їх сукупність складає зміст механізму правового регулювання. До правових засобів можна віднести і норми права в статтях нормативно-правових актів, і акти правозастосування, і інтерпретаційно-правові акти.

Так, А.М. Денисова визначає правові засоби як правові явища, що відображені в інструментах (постановах) та діях (технологіях), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення особистих та публічних цілей. Загальні ознаки правових засобів, на її думку, полягають у тому, що вони: є основними інструментами суб'єктів права для забезпечення особистих та публічних інтересів, досягнення поставлених цілей; відображають соціальну, інструментальну та особистісну цінності права; визначають, певним чином поєднуючись, галузеві правові режими; є основними елементами правового впливу, механізму правового регулювання; є спеціальними та загальними засобами, які забезпечують дію правової системи в цілому; призводять до юридичних наслідків (конкретних результатів); забезпечують ефективність правового регулювання завдяки постійному взаємозв'язку один з одним; забезпечуються та підтримуються державою [11, с. 190-191].

Адміністративно-правові засоби є різновидом правових засобів і представляють собою правовий інструментарій адміністративного

права (як матеріального, так і процесуального).

До субстанціональних правових засобів (засобів-постанов, інструментів) А.М. Денисова відносить зобов'язання, дозволи, заборони, заохочення, пільги, норми права, принципи права тощо, в той час як до дієвих (засобів-дій, технологій) – акти реалізації права, акти застосування права, акти тлумачення права і всі процеси юридичної діяльності. Всі правові засоби, на її думку, в результаті їх узагальнення (трансформації), поділяються на правові стимули та правові обмеження. Правовий стимул є засобом формування у суб'єкта необхідної законослухняної поведінки шляхом створення необхідних умов щодо задоволення суб'єктивних інтересів суб'єкта завдяки виконанню правових приписів. А правові обмеження є правовим засобом стримування протиправного діяння, що створює умови для задоволення інтересів уповноваженого суб'єкта і публічних інтересів в охороні правопорядку й захисті цінностей суспільства та держави [11, с. 191-192].

Таким чином, адміністративно-правовий механізм євроінтеграції – це сукупність правових засобів приведення національного законодавства та юридичної практики у відповідність до права ЄС.

До таких правових засобів слід віднести:

- реалізацію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, затвердженої Законом України від 18.03.2004 № 1629-IV;
- прийняття всієї збірки правил ЄС – тобто усіх законів та стандартів, які в Брюсселі називають *acquis* (Україна завдяки Угоді про асоціацію з ЄС уже виконала 70 відсотків *acquis*);
- імплементацію рекомендацій Європейської комісії, які необхідні для набуття членства в ЄС;
- виконання в повному обсязі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми держа-

вами-членами, з іншої сторони, ратифікованої із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 (набула чинності 01.09.2017);

- нормотворчість суб'єктів владних повноважень, які здійснюють публічне адміністрування у сфері євроінтеграції (Президента, Кабінету Міністрів України, окремих міністерств тощо);

- підписання та ратифікацію міждержавних угод з інституціями ЄС та окремими членами ЄС з метою інтеграції в загальноєвропейські механізми публічного адміністрування та подальшої адаптації національного законодавств до права ЄС;

- правове забезпечення проведення економічних реформ, спрямованих на підвищення рівня життя населення, збільшення внутрішнього валового продукту України, активізацію (стимулювання) експортно-імпорتنих операцій з метою виходу національних виробників на загальноєвропейський ринок та досягнення європейських стандартів (рівня) життя (значна частка ВВП на душу населення, середня заробітна плата суттєво вища за прожитковий мінімум тощо);

- практику Верховного Суду – правові позиції вищої судової інстанції щодо правильного та однакового застосування норм матеріального і процесуального права у справах, пов'язаних із євроінтеграційними процесами.

Таким чином, адміністративно-правовий механізм євроінтеграції можна визначити як систему правових засобів, яка включає нормотворчу, правозастосовчу, а також правоінтерпретаційну діяльність суб'єктів владних повноважень, які здійснюють публічне адміністрування у сфері євроінтеграції, з метою зближення України з Європейським Союзом як на рівні законодавства, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві, результатом чого має стати набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Слід зазначити, що адміністративно-правовий механізм євроінтеграції є невід'ємною частиною механізму правового регулювання Української держави. Крім того, можна

впевнено стверджувати, що увесь механізм національної держави повинен злагоджено працювати для забезпечення ефективного функціонування адміністративно-правового механізму євроінтеграції. Від кожного суб'єкта владних повноважень, який здійснює публічне адміністрування у своїй сфері суспільних відносин, залежить досягнення стандартів ЄС. Кожне міністерство, кожна державна служба, всі державні агентства та інспекції, а також центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом повинні узгоджувати та координувати свою діяльність у відповідності до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, з метою імплементації регламентів і директив Європейського Союзу, які є стандартами ЄС.

Ключовою посадовою особою, яка відповідає за євроінтеграційний напрям публічного адміністрування є віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України.

У відповідності до ст. 43 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», віце-прем'єр-міністр України згідно з визначеним Кабінетом Міністрів України розподілом повноважень: забезпечує виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України, виконання інших покладених на Кабінет Міністрів України завдань і повноважень у відповідних напрямах діяльності; забезпечує підготовку питань для розгляду на засіданнях Кабінету Міністрів України, попередньо розглядає і погоджує проекти законів, актів Президента України, що готуються Кабінетом Міністрів України, та проекти відповідних актів Кабінету Міністрів України, сприяє узгодженню позицій між членами Кабінету Міністрів України, вносить пропозиції щодо порядку денного засідань Кабінету Міністрів України; забезпечує взаємодію Кабінету Міністрів України з Президентом України та Верховною Радою України з питань діяльності Кабінету

Міністрів України, інших органів виконавчої влади; бере участь у розгляді питань на засіданнях Кабінету Міністрів України, має право бути присутнім на засіданнях Верховної Ради України та її органів, брати участь у роботі колегій міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, у засіданнях Ради міністрів Автономної Республіки Крим; за рішенням Кабінету Міністрів України здійснює керівництво консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, що утворюються Кабінетом Міністрів України; представляє в установленому порядку Кабінет Міністрів України у відносинах з іншими органами, підприємствами, установами та організаціями в Україні та за її межами; веде переговори і підписує міжнародні договори України відповідно до наданих йому повноважень; здійснює інші повноваження, передбачені цим та іншими законами [12].

Таким чином, віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України є ключовим суб'єктом адміністративно-правового механізму євроінтеграції, адже колишнє профільне міністерство – «Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України» наразі має назву – «Міністерство економіки України». Тобто, урядом України фактично визначено, що кожне міністерство, кожна державна служба та кожне державне агентство залучені до імплементації стандартів ЄС в національне законодавство та юридично практику.

Так, в Положенні про Міністерство економіки України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124), в п. 4 зазначено, що Мінекономіки відповідно до покладених на нього завдань:

- забезпечує і координує в межах повноважень, передбачених законом, виконання Українською Стороною зобов'язань за міжнародними договорами України з ЄС, бере участь у переговорах, спрямованих на забезпечення розвитку договірних відносин з ЄС, здійс-

нює захист прав та інтересів України під час вирішення спорів щодо положень розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, крім спорів із питань, пов'язаних з торгівлею енергоносіями;

- забезпечує координацію міжвідомчої роботи з питань імплементації торговельно-економічних положень Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

- бере в установленому порядку участь у забезпеченні функціонування двосторонніх органів формату Україна – ЄС;

- забезпечує координацію роботи української частини спільних інституційних органів з питань торговельного і торговельно-економічного співробітництва Україна – ЄС, утворених у рамках міжнародних договорів, а також секторальних діалогів, зокрема Діалогу високого рівня Україна – ЄС з горизонтальних питань та окремих секторів промисловості;

- забезпечує взаємодію центральних органів виконавчої влади, пов'язану з виконанням Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, в економічній, секторальній сфері, а також взаємодію таких органів з питань створення та функціонування зони вільної торгівлі, розробляє пропозиції щодо вдосконалення механізму взаємодії центральних органів виконавчої влади з інституціями ЄС;

- сприяє місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування у налагодженні зв'язків з європейськими регіональними організаціями та їх участі в європейських регіональних програмах, залученню українських підприємств, установ та організацій до участі в галузевих програмах ЄС [13].

У відповідності до п. 4 Положення про Міністерство інфраструктури України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460, Мінінфраструктури відповідно до покладених на нього завдань забезпечує відповідно до законодавства виконання зобов'язань за міжнародними договорами України та їх імплементацію в національне законодавство, виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, підготовку пропозицій щодо укладення, припинення чи зупинення дії, денонсації та приєднання до міжнародних договорів України з питань транспорту, туризму і курортів, дорожнього господарства та поштового зв'язку [14].

Згідно із п. 4 Положення про Міністерство цифрової трансформації України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856, Мінцифри відповідно до покладених на нього завдань організовує та координує діяльність органів виконавчої влади, пов'язану із співпрацею з програмою ЄС «Єдиний цифровий ринок» (Digital Single Market), інших міжнародних програм цифрового співробітництва [15].

Міністерство соціальної політики України, у відповідності до п. 4 Положення про нього, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423, бере в межах повноважень, передбачених законом, участь у здійсненні заходів щодо адаптації законодавства України до законодавства ЄС [16].

Відповідні функції закріплені і в інших Положеннях про міністерства, які входять до складу Кабінету Міністрів України.

Таким чином, кожне міністерство в рамках своїх повноважень та у відповідності до покладених на нього завдань виконує скоординовані віце-прем'єр-міністром з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України функції щодо правового та організа-

ційного забезпечення євроінтеграції з метою реального виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Така нормотворча, правозастосовча та організаційно-розпорядча діяльність кожного міністерства є частиною адміністративно-правового механізму євроінтеграції, спрямованого на досягнення чітко визначеної мети – набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Висновки. Проведене дослідження сучасного стану та перспективних напрямів удосконалення адміністративно-правового механізму євроінтеграції дозволило запропонувати його авторське визначення. Зокрема, зазначений механізм пропонується розглядати як систему правових засобів, яка включає нормотворчу, правозастосовчу, а також правоінтерпретаційну діяльність суб'єктів владних повноважень, які здійснюють публічне адміністрування у сфері євроінтеграції, з метою зближення України з Європейським Союзом як на рівні законодавства, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві, результатом чого має стати набуття Україною повноправного членства в ЄС.

З метою удосконалення адміністративно-правового механізму євроінтеграції пропонується розробити та відкрити для громадськості інтерактивну дорожню карту виконання вимог для вступу до ЄС, яка повинна бути доступною в режимі онлайн на урядовому порталі та наочно демонструвати динаміку виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також відображати стан імплементації рекомендацій Європейської комісії, які необхідні для набуття членства в ЄС.

Крім того, з метою визначення ступеня ефективності функціонування адміністративно-правового механізму євроінтеграції доцільно проводити систематичні соціоло-

гічні опитування та статистичні дослідження, які будуть демонструвати реальні цифри підтримки громадянами тих або інших реформ, а також відображати в цифрах демографічні, економічні та інші результати реалізації вказаних реформ.

Перспективність подальшого дослідження даної теми обумовлена необхідністю детального аналізу всіх правових засобів євроінтеграції з метою формулювання конкретних пропозицій щодо напрямів та способів удосконалення національного законодавства.

Анотація

Наукова публікація присвячена дослідженню адміністративно-правового механізму євроінтеграції. Аналізується його сучасний стан та визначаються перспективні напрями удосконалення.

Адміністративно-правовий механізм євроінтеграції пропонується визначити як систему правових засобів, яка включає нормотворчу, правозастосовчу, а також правоінтерпретаційну діяльність суб'єктів владних повноважень, які здійснюють публічне адміністрування у сфері євроінтеграції, з метою зближення України з Європейським Союзом як на рівні законодавства, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві, результатом чого має стати набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Пропонується розробити та розмістити у відкритому доступі для громадськості інтерактивну дорожню карту виконання вимог для вступу України до ЄС, яка буде доступна в режимі онлайн на урядовому порталі та наочно демонструвати динаміку виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також стан імплементації рекомендацій Європейської комісії, які необхідні для набуття членства в ЄС.

Крім того, з метою визначення ступеня ефективності функціонування адміністративно-правового механізму євроінтеграції доцільно проводити систематичні соціологічні опитування та статистичні дослідження, які будуть демонструвати реальні цифри підтримки громадянами тих або інших євроінтеграційних реформ, а також відображати в цифрах демографічні, економічні та інші результати реалізації вказаних реформ.

Ключові слова: механізм, євроінтеграція, правові засоби, правове регулювання, імплементація, адаптація, дорожня карта, угода, Європейський Союз, публічна адміністрація, суб'єкти владних повноважень, реформи.

Luchaninov I.V. Administrative-legal mechanism of european integration: current state and directions of improvement

Summary

The scientific publication is devoted to the study of the administrative-legal mechanism of European integration. Its current state is analyzed and promising directions for improvement are determined.

The administrative-legal mechanism of European integration is proposed to be defined as a system of legal means that includes rule-making, law-enforcement, as well as legal interpretation activities of subjects of power, which carry out public administration in the field of European integration, with the aim of bringing Ukraine closer to the European Union both at the level of legislation and at the level of rules and customs existing in society, the result of which should be Ukraine's acquisition of full membership in the EU.

It is proposed to develop and open to the public an interactive road map for meeting the requirements for joining the EU, which will be available online on the government portal and will clearly

demonstrate the dynamics of the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one side, and the European Union, the European Atomic Energy Community and by their member states, on the other side, as well as the state of implementation of the recommendations of the European Commission, which are necessary for the acquisition of EU membership.

In addition, in order to determine the degree of effectiveness of the administrative and legal mechanism of European integration, it is advisable to conduct systematic sociological surveys and statistical studies that will demonstrate real numbers of citizens' support for certain reforms, as well as reflect in numbers the demographic, economic and other results of the implementation of these reforms.

Key words: mechanism, european integration, legal means, legal regulation, implementation, adaptation, road map, agreement, european union, public administration, subjects of power, reforms.

Список використаних джерел:

1. Федунь М. Адаптація законодавства України до стандартів Європейського Союзу у сфері поводження з відходами. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. 2014. Вип. 36(2). С. 191-199. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2014_36\(2\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2014_36(2)_23)
2. Черномаз О.Б. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 845. С. 188-192. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_845_31
3. Савенко Г.В. Адміністративно-правове забезпечення євроінтеграційних процесів в екологічній сфері України: автореф. дис. ... кандидата юридичних наук 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Національний університет біоресурсів і природокористування України. К., 2018. 24 с.
4. Мельниченко Б.Б. Публічне управління в Україні в умовах євроінтеграції: адміністративно-правовий вимір: монографія; ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом». Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 371 с.
5. Дорогіх О.М. Правові засади європейської інтеграції України. *Сучасні проблеми розвитку права та економіки в інноваційному суспільстві: зб. наук. праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції*. 20 березня 2020 р.. Велико-Тирново, Болгарія: ACCESS PRESS, 2020. С. 54-63.
6. Стрельцова О.В. Загальні принципи права як джерело права Європейського Союзу. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 265-269.
7. Москаленко О.М. Джерела права Європейського Союзу (міжнародно-правовий аналіз): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 «Міжнародне право»; Інститут законодавства Верховної Ради України. К., 2006. 17 с.
8. Про Євроінтеграцію простими словами. Державна регуляторна служба України. Режим доступу: <https://www.drs.gov.ua/yevrointegratsiya/pro-yevrointegratsiyu-prostymy-slovamy/> (дата звернення: 05.12.2022).
9. Україна – кандидат в ЄС: які законодавчі зміни слід очікувати. Сфери практики. ЗЕД. ЮРЛІГА. LIGA ZAKON. Режим доступу: https://jurliga.ligazakon.net/news/212345_ukrana-kandidat-v-s-yak-zakonodavch-zmni-sld-ochkuvati (дата звернення: 05.12.2022).
10. Стеценко С.Г. Механізм адміністративно-правового регулювання: сучасні проблемні питання. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наук. праць*. 1994-2007. Вип. 35: П'ята науково-теоретична конференція «Українське адміністративне право», ОНЮА, 2007. 512 с.
11. Денисова А. Правові засоби: поняття та види. *Право України*. 2010. № 7. С. 190-195.

12. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
13. Положення про Міністерство економіки України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 р. № 124). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-п#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
14. Положення про Міністерство інфраструктури України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2015 р. № 460. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/460-2015-п#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
15. Положення про Міністерство цифрової трансформації України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-п#Text> (дата звернення: 02.12.2022).
16. Положення про Міністерство соціальної політики України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п#Text> (дата звернення: 02.12.2022).